

GLASNIK

B'nai B'rith „Gavro Schwartz“ Hrvatska

Godina / Year 1. Broj / Number 1. Zagreb ožujak / March 2016 Izlazi četiri puta godišnje / Published quarterly

Slika na naslovnici Mojsije A. Augustinčića Cover picture Moses by A. Augustinčić

Urednik /editor: Darko Fischer. Lektor /lector: Želimira Purgar Perović

VOICE OF

B'nai B'rith „Gavro Schwartz“ Croatia

Darko Fischer, predsjednik BB lože "Gavro Schwartz"

Uz prvi broj BB glasnika

Poštovane čitateljice i čitatelji,

Pred vama, na vašem ekranu, je prvi broj glasnika koji smo nazvali "BB glasnik". Kao što mu ime govori, to je glasnik lože B'nai B'rith (BB), udruge koja sa sjedištem u Zagrebu djeluje u Hrvatskoj kao jedna od mnogih osnovnih jedinica velike obitelji svjetske nevladine organizacije B'nai B'rith, što na hebrejskom znači "Sinovi zavjeta". Više o ovoj udruzi naći ćete u ovom broju u članku koji opširnije opisuje ovu nevladinu organizaciju i njeno djelovanje. Namjera nam je da glasnik izlazi četiri puta godišnje.

Odlučili smo da ove pisane riječi objavimo kao informacije na internetu, što znači, da ih možete čitati pomoću računala, tableta ili pametnih telefona na kojima imate vezu s općom računalnom mrežom (Internetom). Na takav način izdavanja glasnika odlučili smo se iz dva razloga.

Kao prvo, priprema glasnika na ovakav način bitno je jednostavnija nego korištenje tiskanog oblika. To je i ekonomičan način, ne troši papir, dakle, u skladu je s očuvanjem okoline. Ne iziskuje velike troškove i izbjegavaju se složene radnje uređivanja teksta. Korištenje informacija preko Interneta postalo je u kratkoj povijesti ovog medija najrašireniji način dolaženja do vijesti koje nas zanimaju, lako se pretražuju i arhiviraju. Druga prednost ovog načina je u tome što ga možemo poslati svim čitateljima kojima znamo adresu e-pošte (email). Glasnik će, naravno, moći pronaći i čitati i ostali korisnici Interneta ako se priključe na našu Internet stranicu www.bnaibrith.hr/glasnik.pdf

Glasnik će donositi vijesti o aktivnostima židovskih zajednica, kako u Hrvatskoj tako i u Izraelu i Europi. Kako je B'nai B'rith međunarodna organizacija, tako i ovom glasniku želimo dati širi okvir. Ove pisane riječi slat ćemo i našim prijateljima iz organizacija B'nai B'rith u drugim državama. Zato će tekstovi u časopisu biti pisani na hrvatskom i engleskom jeziku. Tekstovi na engleskom jeziku imat će sažetak na hrvatskom i obrnuto.

Želimo da naši čitatelji postanu i aktivni suradnici u izdavanju ovog glasnika. Svoje članke, fotografije, kratke vijesti i osvrte moći ćete nam slati elektroničkom poštom na našu adresu bnaibrith@hrdul.hr. Očekujemo da ćete naći zadovoljstvo u čitanju našeg glasnika i u doprinosu koji ćete dati vašim priložima.

Darko Fischer, President of BB Lodge "Gavro Schwartz"

Editorial to the first issue of *The Voice of BB*

Dear readers,

In front of you on your screen you can see what is the first issue of the magazine we have named *The Voice of BB*. The name speaks for itself: it is the magazine of the Croatian B'nai B'rith Lodge with headquarters in Zagreb. The Lodge is one of many basic units that belong to the big family of the world's great nongovernmental organization B'nai B'rith, what is in Hebrew the "Children of the Covenant". You can learn more about the organization and its purpose in an article of this issue. The plan is to have four issues of *The Voice* a year.

The Voice of BB will appear in the internet, which means you can read it on your computers, tablets or smart phones. In the short history of electronic media searching for all kind of information in the internet has become widely popular. They are easy to access and it is possible to file them in any way you choose.

There are two reasons why we've decided to publish in the internet. First, it simplifies the work on the magazine otherwise necessary when it is in a printed form. It is also less costly and saves paper, what is immediately environment-friendly. Second, *The Voice* can be distributed right away to all readers whose e-mail address is known to us. It goes without saying that all users of internet will be able to read our magazine when they connect to our web site www.bnaibrith.hr/glasnik.pdf.

The Voice of BB will deal with the variety of activities in Jewish communities in Croatia, Israel and Europe. Being aware that B'nai B'rith is an international organization, we would like *The Voice* to reflect this fact. Since we plan to send it to our friends in B'nai B'rith organizations in other countries, the content of the magazine will appear in Croatian and English languages. (The larger texts originated in Croatian or English might be only summarized in the other language).

We welcome the readers to take part and cooperate in making *The Voice* by contributing with articles, photographs, short news or comments. Contributions can be sent to the mail address bnaibrith@hrdul.hr. We hope you'll enjoy reading *The Voice* as well as contributing in it.

Darko Fischer:

O loži "Gavro Schwartz"

Svakoj zemlji i gradu je čast imati udrugu koja je dio najveće i najstarije židovske nevladine organizacije B'nai B'rith (BB). Ova utjecajna nevladina organizacija, koja ima svoje predstavnike i promatrače i u najvišim svjetskim tijelima, omogućava svojim osnovnim organizacionim jedinicama nazvanim "loža" da lokalno, na

Gavro Schwartz

svom području, budu utjecajne te da šire duh tolerancije, humanosti i poštivanja, ljudskih prava, osnovnih načela B'nai B'ritha.

BB loža u Zagrebu postojala je još prije Drugog svjetskog rata, no njeno djelovanje bilo je kratko i o njenim aktivnostima ne znamo mnogo. Krajem 90-ih godina ta loža je obnovljena i dobila je ime po Gavri Schwartzu, istaknutom i pred-posljednjem zagrebačkom rabinu. Zahvalnost za obnovu lože dugujemo doktoru Draganu Šternu koji je bio predsjednik lože do svoje smrti pred desetak godina.

Darko Fischer:

About Gavro Schwartz Lodge

It is an honour for every country and every city to host an organization which belongs to the biggest and oldest Jewish nongovernmental organization B'nai B'rith (BB). It is an influential nongovernmental organization with representatives and observers in the world's highest institutions. It enables its basic organizational units called "lodges" to exercise on the own local ground their influence and enhance tolerance, humanity, and respect of human rights, the leading principles embodied in B'nai B'rith.

BB Lodge in Zagreb goes back to the times before the Second World War, but it existed for a short span of time and today we don't know much about its activities. By the end of nineties in the last century the *Lodge* was revived and named for the eminent rabbi Gavro Schwartz, who was the last but one rabbi in Zagreb. For the revival of the *Lodge* we have to thank Doctor Dragan Stern, who was also its president till he died some ten years ago.

The activities of the *Lodge* were rather modest in both mentioned periods and not up to the standards of reputation that B'nai B'rith should cherish in all its lodges. The relationship with its umbrella organization BB Europe was poor, the number of members went down in time, and the *Lodge* was almost extinguished. At the annual electoral conference last year in June a new leadership of the *Lodge* was elected, with president Darko Fischer, vice president Miljenko Bernfest and secretary Mira Altarac. Though, the issue of continuance of the *Lodge* persisted.

The strategic plan for the *Gavro Schwartz Lodge* revitalization was then conceived. It firstly and most importantly meant to attract more members of the eminent Jewish activists from all over Croatia.

Aktivnosti lože u tom razdoblju i do nedavno bile su vrlo skromne i nisu bile u skladu s ugledom koji B'nai B'rith treba da ima u svakoj svojoj loži. Odnosi s krovnom organizacijom BB Europa bili su slabi. Broj članova se smanjivao i loža se gotovo ugasila. U lipnju prošle godine održana je izborna godišnja skupština udruge. Na njoj je izabrano novo rukovodstvo (predsjednik Darko Fischer, dopredsjednik Miljenko Bernfest, tajnica Mira Altarac). Postavilo se pitanje opstanka lože.

Donijeli smo "strateški plan" revitalizacije. Okupiti veći broj članova, uglednih židovskih aktivista iz cijele Hrvatske, nametnuo se kao prvi i osnovni zadatak. Da ga nismo ostvarili, bili bismo morali ugasiti ložu. Stjecajem sretnih okolnosti uspjeli smo stvoriti uvjete za okupljanja razmjerno većeg broja Židova u našoj loži, pa smo u proteklih nekoliko mjeseci, krajem 2015. godine imali sastanke na koje je dolazilo desetak članova. To je još uvijek skroman broj, no nadamo se da ćemo postići i brojnije okupljanje. Obnovili smo kontakte s krovnom organizacijom BB Europa i u redovnim smo kontaktima s njima i s ložama u raznim zemljama Europe. Čelni ljudi u BB Europa prepoznali su naše napore za obnovu rada i pružaju nam podršku.

Sastajemo se redovno jednom u mjesecu. Naši članovi se trude da dobijemo donacije kojima bismo popravili nezavidnu financijsku situaciju i sakupili sredstva za naše aktivnosti. Javnosti i članovima predstavljamo se preko novo napravljene WEB stranice www.bnaibrith.hr. Pokrenuli smo i ovaj BB glasnik, novine koje će biti objavljivane na internetu četiri puta godišnje i bit će preko elektroničke pošte razaslane na mnogo adresa.

Planiramo da jednom mjesečno upriličimo privlačan kulturni događaj. Za sada za mjesec veljaču imamo predviđen pijanistički koncert, u ožujku izložbu slika, a u svibnju povodom Jom ha Šoa, dana

Otherwise, the Lodge had no future. Luckily we managed to gather enough membership and by the end of 2015 our meetings were regularly visited by some ten people. It is still a modest number which will hopefully increase. We have renewed and maintain regular contacts with the umbrella organization BB Europe and also with other lodges in various European countries. The leading people of BB Europe have recognized the efforts for revival of the *Lodge* in Zagreb and we have been offered every support.

The members of *Gavro Schwartz Lodge* meet regularly once a month. Our financial means are at the moment bleak and cannot support any activity. That is why the members make all effort in getting some donations. We have recently created a new web-page www.bnaibrith.hr where we can present ourselves to the members and general public. We have also started a magazine, *The Voice of BB* which is to appear four times a year on the internet and will be distributed to various e-mail addresses.

Our future plans consider having an attractive cultural event every month. For February this year we plan a piano concert, for March a painting exhibition, in May on the occasion of Yom HaShoah, the remembering day of suffering and heroism, an exhibition on sufferings of Jews in Zemun.

According to plans, from 2017 on, the four days cultural gatherings should take place in some of the attractive tourist places in Croatia. These would be visited by our friends from other European lodges, Jews from neighbouring countries and Israel, as well as all who feel friends of Jews and are interested in Jewish culture and heritage.

To make all those endeavors come true we need people who are willing to put in good will, knowledge, and energy. This is an invitation for cooperation! We here address all our members, friends, readers of our

stradanja i junaštva, otvorenje izložbe o stradanju Židova u Zemunu.

Namjeravamo da od iduće, 2017. godine, organiziramo kulturno okupljanje u trajanju od četiri dana u nekom privlačnom turističkom mjestu Hrvatske. Gosti ovakvog okupljanja bili bi naši prijatelji iz europskih loža, Židovi iz okolnih država i Izraela kao i prijatelji Židova koje zanima židovska kultura i židovska baština.

Za sve ove planove trebamo osobe koje imaju volju, znanje i energiju da te planove provedemo u djelo. Ovo je poziv na suradnju! Pozivamo sve naše članove, prijatelje, čitatelje ovog lista, da nam pomognu u ostvarenju naših planova, da pomognu BB loži Gavro Schwartz da postane dostojna članica velike svjetske B'nai B'rith obitelji.

Novosti iz BB Evropa

Sastanak s koordinatorom Evropske komisije

Na dan 3. veljače 2016. delegacija B'nai B'rith Evrope koju su činili predsjednik B'nai B'rith Evrope Daniel Citone, dopredsjednik Valerie Achache i direktor za evropske poslove B'nai B'rith Evrope Benjamin Naegele susreli su se s koordinatorom Evropske komisije za borbu protiv antisemitizma Katharinom von Schnurbein.

Gospođa von Schnurbein postavljena je za koordinatora za borbu protiv antisemitizma u Evropskoj komisiji koncem 2015. Ona je Njemica i koordinirala je razgovore koje je komisija vodila s crkvom, religioznim, filozofskim i ne-religioznim organizacijama. Bila je i član savjetničkog tijela ranijeg predsjednika komisije Jose Barrosoa. Postavljena je u isto vrijeme kada je David Friggieri postavljen za koordinator za borbu protiv mržnje muslimana.

Sastanak lože

The Lodge meeting

magazine to help in realization of our plans, to help *BB Lodge Gavro Schwartz* to become a worthy member of the world's big B'nai B'rith family.

News from BB Europe

Meeting with European Commission Coordinator

On February 3rd 2016, a B'nai B'rith delegation, formed by B'nai B'rith Europe President, Daniel Citone, B'nai B'rith Europe Vice-President, Valerie Achache and B'nai B'rith International Director of EU Affairs, Benjamin Naegele met with European Commission Coordinator on combating anti-Semitism Katharina von Schnurbein.

Ms. von Schnurbein has been appointed at the end of 2015 by the European Commission as Coordinator on combating anti-Semitism. A German national, she has been coordinating the Commission's dialogue with Churches, religions, philosophical and non-confessional organisations and was part of former Commission President José Manuel Barroso's advisory team. She has been appointed at the same time as Mr. David

Za vrijeme sastanke je Daniel Citone objasnio aktivnosti B'nai B'rith dok su gospođu von Schnurbeinn zanimala kulturna iskustva pojedinaca. Izjavila je da joj je vrlo zanimljivo mišljenje mladih židovskih aktivista o tome kako se Židovi osjećaju i žive danas u Evropi. Razgovor je bio srdačan i otvoren.

Među ostalim temama, razgovaralo se o izazovima s kojima se Židovi susreću kao i o načinu suprotstavljanja anti-semitizmu i anti-izraelizmu. Također se raspravljalo o nedavnom označavanju proizvoda koji potiču s izraelskih naselja (sa Zapadne obale op. prev.), pomanjkanju službene definicije anti-semitizma i o govoru mržnje u on-line medijima.

Slijedeći korak ovakvog dijaloga bit će skorašnja organizacija radnog sastanka kao što je bio sastanak u prostorijama B'nai B'rith-a 1. listopada 2015. sa članovima židovske zajednice i udrugama koje podupiru Izrael. Ovog puta sastanku će predsjedavati gospođa von Schnurbein.

Molimo, da sve članove vaše lože, koji se bave ovim pitanjima, obavijestite, da nas mogu obavještavati i dijeliti s nama svoja mišljenja na adresi director@bnaibrith.eu.

Šabat večera

Šabat večera i konferencija na temu „Mogu li nositi kipa u Evropi“ održana je u petak 19. veljače a zajednički organizatori bili su BBE i EJCC

Šabat

U petak 19. veljače bila Šabat večera koju su priredili BBE i EJCC uz raspravu „Mogu li nositi kipa u Evropi“

Friggieri who is the Coordinator on combating anti-Muslim hatred.

During the meeting, Daniel Citone gave a presentation of B'nai B'rith as Ms. von Schnurbein enquired on everyone cultural background. She proved very interested in the young Jewish leaders' opinion about how Jews felt and lived nowadays in Europe. The conversation was frank and open.

Among the other issues discussed were the challenges Jewish communities in Europe face as well as ways to combat anti-Semitism and anti-Zionism. The recent labelling of Israeli settlement products, the lack of an official definition of anti-Semitism and hate speech online were also discussed.

The next step in this dialogue will be the organisation of a follow up working meeting, such as the one held in B'nai B'rith premises on 1st October 2015, with fellow Jewish and pro-Israel associations. This time the meeting should be presided by Ms. von Schnurbein.

Please let anyone in your lodge who works on these specific topics know that they can

Shabat dinner

On Friday February 19th, a Shabat dinner was co-organised by [BBE](#) and [EJCC](#).with a conference "Can I wear my Kippah in Europe?".

B'nai B'rith was represented by Daniel Citone (President), Valerie Achache (Vice-President) and Benjamin Naegele (BBI).

Od B'nai B'ritha bili su Daniel Citone (predsjednik), Valerie Achache (dopred-sjednik) i Benjamin Naegele (BBI).

Gosti su bili Katharina Von Schnurbein, koordinator borbe protiv antisemitizma i Marco Valerio Lo Prete, zamjenik direktora talijanskih novina "Il Foglio".

Marco Valerio Lo Prete bio je pozvan jer je u svojim novinama u siječnju započeo akciju protiv antisemitizma u Francuskoj i Evropi, neposredno nakon napada na židovskog učitelja u Marseilleu, i dok su francuske vlasti savjetovale Židovima da se suzdrže od nošenja *kippa* u javnosti.

Na Dan sjećanja na Holokaust 27. siječnja novine su uz svaki primjerak davale i *kippa* i tražile od čitatelja da ih stave na glavu uz znak solidarnosti.

Šabat večera bila je uspješna uz 60 sudionika židovske zajednice.

Rabi Michoel Rosenblum, koji je održao vjerski dio, vodio je i cjelovečernja događanja.

Avi Tawil, izvršni direktor Evropskog centra židovskih zajednica dao je kratak povijesni prikaz o *kippa* iza čega je slijedio uvodni govor Katharine von Schnurbein i kratki pozdravni govori Daniela Citonea i zamjenika direktora talijanskih novina Il Foglio, Marca Valerio Lo Prete, koji je ispričao kako je protekla njihova akcija dijeljenja *kippa*.

Nakon što se predstavila, i predstavila svoj novi posao gospođa von Schnurbein razgovarala je s prisutnima, odgovarala na pitanja i reagirala na komentare slijedećih tema:

- Nedavni val izbjeglica
- Konferencija u Durbanu
- Antisemitizam skriven iza kritike Izraela i opća nesklonost evropskih novina prema Izraelu i njegovoj politici.
- Sigurnosne prilike židovskih zajednica u Evropi.
- Suradnja židovskih i muslimanskih nevladinih organizacija u borbi protiv antisemitizma i islamofobije.
- Strah Židova da će biti ostavljeni sami i suočeni s opasnošću antisemitizma u Evropi

The guests were Katharina Von Schnurbein, Coordinator on combating antisemitism, and Marco Valerio Lo Prete, deputy director of the Italian newspaper "Il Foglio".

Marco Valerio Lo Prete was invited since in January his newspaper launched a campaign against anti-semitism in France and in Europe, just after a Jewish teacher was attacked in Marseille, and the French Consistoire subsequently advised Jews to refrain from wearing a kippah publicly.

On the Holocaust Remembrance Day, January 27th, the newspaper distributed a kippah with each copy of the paper and asked its readers to wear it as a show of solidarity.

The Shabbat Dinner was a success with 60 people from the Jewish community attending. Rabbi Michoel Rosenblum, who led the service, also moderated the event and led through the evening.

Avi Tawil, executive director of the European Jewish Community Center gave a brief history of the Kippah to the guests, followed by an introductory speech by Katharina von Schnurbein and brief welcoming speeches by Daniel Citone and Deputy Director of Italian Newspaper Il Foglio Marco Valerio Lo Prete, who talked about distributing about his newspaper's campaign.

After introducing herself and her new position, Ms. von Schnurbein engaged in a dialogue with the audience, answered questions and reacted to comments which were covering topics such as:

- The recent wave of refugees
- The Durban Conference
- Anti-semitism covered as Israel criticism and the general biased position of European newspapers against Israel and its politic.
- The security situation in Europe for Jewish communities
- The cooperation between Jewish and Muslim NGOs fighting Anti-semitism and Islamophobia
- The growing fear of European Jews of being left alone facing the increasing threat of anti-semitic attacks

Naš pokojni član
ALEKSANDER LASLO (1950. – 2014.)

Član naše „Gavro Schwartz“ lože bio je i Aleksandar Laslo, poznati zagrebački arhitekt i urbanist. Dozvolom autorice Snješke Knežević prenosimo njen tekst povodom njegove smrti pred dvije godine.

Arhitekt Aleksander Laslo preminuo je početkom veljače 2014. godine iscrpljen bolestima kojima je odolijevao više godina radom i prisutnošću u javnosti, među ostalim i u Židovskoj općini Zagreb. Ta prisutnost seže od početka 1990-ih i doseže vrhunac 2001., kad od Branka Polića preuzima dužnost predsjednika Kulturnog društva „Miroslav Šalom Freiburger“, na kojoj ostaje do 2008. Svoje golemo znanje o povijesti zagrebačkih Židova unio je u kulturno-povijesni vodič „Židovski Zagreb“ (suautorica Snješka Knežević), izdanom 2011. Bio je također suautor triju važnih izložbi Židovske općine: „Zagrebačka sinagoga – reliquiae reliquiarum“ (1995. i 1996.), „Sinagoga i Zagreb“ (2001.) i „Natječaj za židovsku bolnicu u Zagrebu 1930/31“ (2005.). Sudjelovao je u nizu tribina i prezentacija, a kao predsjednik KD „Miroslav Šalom Freiburger“ unio u njegov program teme povezane s arhitektonskom kulturom s težištem na Židovima arhitektima.

Ugled je stekao istraživačkim, kritičarskim, spisateljskim i medijatorskim radom. U stručnim krugovima i kulturnoj javnosti slovio je kao neupitni i vrhovni autoritet za hrvatsku arhitekturu. Uvijek kad su bile posrijedi aktualne teme s područja urbanizma, zaštite kulturnih dobara, arhitektonski natječaji, izložbe, knjige, očekivala se njegova riječ. No njegova izvorna preokupacija bila je povijest moderne.

S jednakim znanjem Laslo je predstavljao epohe, stvaralačke ličnosti i pojedine vrste. Velik dio njegovih tekstova posvećen je arhitektima, koji dotada nisu doživjeli temeljite, a kamoli monografske prikaze. Za niz velikih izložbi, bilo monografskih bilo preglednih bilo sinteznih, Laslov je udio bio presudan. Neka budu navedene tek dvije, održane u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu: „Secesija u Hrvatskoj“ (2003/04.) s Laslovim uvodnim tekstom „Lica moderniteta 1898.-1918.“ i „Art decó, umjetnost u Hrvatskoj između dva rata“ (2011.) s tekstom „Scenografija za Poirota: okvir slike vremena“.

Svoj kapital znanja i kulture Laslo nije dospio „iskoristiti“ debelim, tvrdo ukoričenim svescima i kao da se zadovoljio „idejnim nacrtima“ mogućih knjiga. S lakoćom se usuđivao na teške interpretativne zadaće, kakve izbjegavaju i arhitekti i povjesničari umjetnosti. Potkraj 1980-ih i početkom 1990-ih počeo je sve dublje počeo ulaziti u mikroambijente bilo individualnih svjetova, bilo Zagreba. Tako njegovi tekstovi o „zagrebačkom urbanom habitatu“ ili o „modernom buržoaskom Zagrebu“ iz 1992. i 1993. predstavljaju najbolje što je ikada napisano o ta dva komplementa zagrebačkog urbanog identiteta. No uz faktografsko i povijesno znanje Laslo će u nekim tekstovima iskazati i svoj literarni dar. Brilljantan je primjer prikaz povijest parcele zagrebačke Izraelitske općine od Petrinjske do Palmotićeve ulice, s predstavljanjem lokacija ranih sinagoga u Donjem gradu i otkriće uistinu prve projektirane sinagoge – ne u Praškoj, nego u Palmotićevoj ulici, na mjestu gdje je kasnije sagrađena današnja zgrada ŽOZ-a, objavljen u Novom Omanutu, 1998/5758.

Potencijal Aleksandra Lasla uočili su njegovi europski kolege, teoretičari i kritičari, tako da je bio jedan od rijetkih naših autora kojeg su stalno pozivali na suradnju. Zahvaljujući njemu hrvatska je arhitektura afirmirana u europskom i svjetskom kontekstu na velikim izložbama, u publikacijama i znanstvenim skupovima. Na izložbi „Adolf Loos“ (Albertina, Beč, 1989.) sudjeluje tekstom o Loosovim hrvatskim đacima, na izložbi „Architettura e spazio sacro nella

modernità“ (Venezia, Biennale, 1992.) predstavlja crkvu sv. Blaža V. Kovačića u Zagrebu, u knjizi o europskoj arhitekturi devedesetih uglednog baselskog izdavača Birkhäusera i pojednako uglednih teoretičara S. Steinera i i A. Nussbauma iz 1995. piše provokativni tekst „Nastavak moderne ili povratak u budućnost“. Preuzima i koordinaciju hrvatske radne grupe međunarodne asocijacije za dokumentaciju i zaštitu moderne arhitekture, „Docomomo International“. No za promociju hrvatske arhitekture možda je najvažniji njegov doprinos izložbi „Shaping the Great City“ (1999.) koju je inicirala harvarska profesorica Eve Blau. Laslo je zbijeno i esencijalno predstavio dvije epohe: 1880.-1918. i 1918.-1937. najvažnijim i najboljim ostvarenjima. Izložba je obišla kulturne metropole SAD i Europe, katalog-knjiga tiskana je na engleskom, francuskom, njemačkom i češkom, a neboderom Slavka Löwyja u Gundulićevoj ulici zagrebačka je arhitektura predstavljena na samim koricama. Napokon je svoje golemo znanje o njoj sintezno demonstrirao „Arhitektonskim vodičem Zagreba 1898 - 2010“, objavljenim 2010., dočekanim s najvećim pohvalama. Uz primarnu funkciju orijentira, on ima i karakter antologije.

Taj velik opus Aleksandar Laslo, ostvario je u svom slobodnom vremenu. Od 1976. radio je kao projektant u više uglednih arhitektonskih ureda, od 1995. u Gradskom zavodu za zaštitu spomenika kulture i prirode Zagreba, a od 2005. u Gradskom uredu za strategijsko istraživanje Zagreba. U svim ambijentima u kojima se kretao uživao je poštovanje i simpatije, ne samo zbog znanja i ugleda, nego i kao ličnost koja se odlikovala kulturom srca, kako ju je opisao i definirao Walter Benjamin.

Υ
Υ Υ Υ

Our late member
ALEKSANDAR LASLO(1959 -2014)

Aleksandar Laslo, a well known architect of Zagreb was the member of our lodge „Gavro Schwartz“. He died in 2014. At that occasion Snješka Knežević wrote about his life and work. With her permission we are publishing her text with a summary in English.

Mr. Aleksandar Laslo was for many years active in cultural life of Zagreb. The top of these activities were in Zagreb Jewish community as the member and later as the president of cultural society „Miroslav Šalom Freiburger“ and publishing the book „The Jewish Zagreb“.

He was an expert for the history of architecture, and was specially known for several exhibitions mostly of modern Croatian architecture as „Shaping the great city“ in 1999. As a talented writer he was known for his texts on Zagreb architecture. His reputation was world wide as he cooperated with many outstanding architect in Europe.

His masterpiece was the „Zagreb architectural guide from 1898 -2010“ published in 2010.

IZ ŽIDOVSKJE STRANE LITERATURE

FROM THE JEWISH PRESS

I SAMI SMO NEKOĆ BILI IZBJEGLICE

Jeka prošlosti odjekuje, javlja Rachel Hulliburton istražujući kako židovske zajednice reagiraju na današnju izbjegličku krizu

Od početka izbjegličke krize, koja se smatra najvećom od kraja Drugog svjetskog rata, vodeći britanski rabini i čelnici židovske zajednice javili su se 21. rujna po drugi put pismom premijeru Davidu Cameronu. Više od dvjesto značajnih Židova potpisalo je u kolovozu otvoreno pismo u kojem su predbacili vladi demoniziranje useljenika koji su pokušavali ući u Britaniju. Iako je Cameron izjavio da je dvadeset tisuća izbjeglica dobro došlo u sljedećih pet godina, u pismu kažu, to nije dovoljno; najmanje deset tisuća legitimnih izbjeglica treba dobiti azil u sljedećih šest mjeseci. "Neka nam *Kindertransport* bude inspiracija" kaže se u pismu.

Kako su krenule priče o izbjeglicama koji su riskirali svoje živote ne bi li pobjegli iz ratnih područja, židovska zajednica je stala na čelo energične kampanje kako bi se odazvala njihovim potrebama. Organizacija World Jewish Relief (WJR) je 4. rujna uputila apel kojim je, u vrijeme kad je obznanjen, sakupljeno 303.000 britanskih funti. Paul Anticoni, izvršni direktor WJR-a govorio je u ime mnogih kad je rekao:

WE WERE STRANGERS ONCE

Echoes of the past are reverberating now, reports Rachel Hulliburton as she investigates how Jewish communities are responding to today's refugee crisis.

On 21 September, Britain's leading rabbis and Jewish community leaders wrote to Prime Minister David Cameron for a second time since the start of the refugee crisis that has been acknowledged as the greatest since World War II. In August more than 200 high-profile Jews signed an open letter castigating the government for its demonization of immigrants trying to come to Britain. Now, they declared, even though Cameron had announced that 20,000 refugees will be welcomed over the next five years, this was not enough: 10,000 legitimate refugees, at the minimum, should be offered asylum in Britain in the next six months. "Let *Kindertransport* be our inspiration," they proclaimed.

As stories of refugees risking their lives to flee war-zones have circulated, the Jewish community has headed a dynamic campaign to respond to their needs. On 4 September, World Jewish Relief (WJR) launched an appeal that, at the time of going to press, has brought in £303,000. Paul Anticoni, Chief Executive of WJR spoke for many when he said.

Mogli bismo reći da je problem prevelik da bismo ga riješili pa se nećemo ni truditi ili možemo dati svoj mali doprinos, pridonijeti svojom stručnošću i možda spriječiti neke obitelji da bježe i da se sele ili pomoći onima koji su već na svom putu.”

“Jako me dirnula reakcija zajednice. Mnogi od nas su izbjeglice i zato znamo da moramo reagirati na ljude jednake sudbine” rekla je rebecina Laura Janner-Klausner našem časopisu. Kao stariji rabin u Pokretu za reformu judaizma, rebecina Janner-Klausner bila je centralna figura u reagiranju na krizu iniciranjem i koordiniranjem projekata sa sinagogama i dobrotvornim organizacijama u što su bili uključeni privremeni smještaji, projekti stanovanja i savjetodavni web-portali. Da bi izišli na kraj sa sve brojnijim potrebama, Pokret za reformu judaizma nedavno je oglasio da traži koordinatora za izbjeglički problem.

U jednom drugom pothvatu dvadeset dobrovoljaca iz omladinske organizacije Marom sudjelovalo je u listopadu prošle godine u doba blagdana Sukot, u sakupljanju donacija i pomaganju u izgradnji skloništa za izbjeglice u Calaisu.

No, kamo zapravo usmjeriti pomoć? Richard Verber, direktor za kampanje u WJR-u i potpredsjednik Poslaničkog odbora kaže: „Dok Calais privlači pažnju medija, humanitarna pomoć ni visinom ni intenzitetom ni približno ne zadovoljava potrebe u Turskoj i Grčkoj. Osim neposrednih potreba u hrani, medicinskoj pomoći i skloništima, ostaje dugoročno pitanje kako izbjeglice integrirati.”U Turskoj nastojimo pružiti potporu u obrazovanju otprilike 275.000 djece u izbjegličkim logorima blizu sirijske granice”, kaže Verber.

"We can either say the problem is too big to solve so let's not bother or we can do our little bit, use our expertise and perhaps prevent more families upping and moving, or help those who already have to be safe on their way."

"I have been so moved by the community's response. So many of us are refugees and we know that we must respond to other refugees," Rabbi Laura Janner-Klausner told JR. As Senior Rabbi to the Movement for Reform Judaism, Rabbi Janner-Klausner has been a central figure in the response to the crisis, instigating and coordinating schemes with synagogues and charities, including drop-in centres, housing projects, and advice websites. To deal with the ever-swelling response, the Movement for Reform Judaism has just advertised for a Refugee Response Coordinator.

In a separate venture, 20 volunteers from the youth group Marom are embarking on a trip to take donations and help build shelters at the Calais refugee camp during the Sukkot festival in October.

But where precisely should help be directed? Richard Verber, Campaigns Manager at WJR, and Vice-President of the Board of Deputies says, "Whilst Calais might dominate media attention, the humanitarian need in both scale and intensity does not nearly match that of Turkey and Greece." As well as immediate issues of food, medical attention and shelter, there are also long-term questions as to how refugees are going to be integrated. "In Turkey we are looking at providing educational supplies to some of the 275,000 children in need of education support in refugee camps close to the Syrian border," says Verber.

Mnogim židovskim zajednicama najvažnije je pitanje kako će Ujedinjeno Kraljevstvo preuzeti vlastitu odgovornost. Rebecina Rebecca Quassim Birk iz Progresivne sinagoge u Finchleyu obilazi lokalne posjednike kako bi u općini Barnet našla smještaj za pedeset sirijskih izbjeglica. "To je vrlo skroman broj" kaže i objašnjava kako će izbjeglice u prvoj godini potpomagati organizacija Europske unije Vulnerable Persons Relocation Scheme. Stalo joj je da to ne bude shvaćeno kao povećanje pritiska na ionako zategnutu britansku situaciju sa socijalnim stanovima. "Svjesni smo potencijalnih negativnih reakcija. Vijeću općine Barnet moramo reći da ovaj postupak neće oduzeti stambeni prostor potrebitima." Što se tiče pitanja o tome kako problem s izbjeglicama povećava terorističku prijetnju, ona odgovara: "Moramo vjerovati vladi da kontrolira ovaj problem. Ne možemo dozvoliti da nas strah od terorizma zaustavi u našem djelovanju."

Mnogima pomaganje novom valu izbjeglica predstavlja proširenje projekata koji se provode već godinama. Deborah Koder jedna je od osnivačica centra za privremeni mjesečni boravak tražitelja azila u New North London sinagogi, koji djeluje od ožujka 2006. Dobrovoljci pomažu tako što donose jela i kolače za dnevne potrebe, skupljaju i sortiraju odjeću tjedan prije svakog sastanka, kao i na mnoge druge načine", kaže ona.

. Ove jednostavne geste ostavljaju dubok trag, primjećuje četrnaestogodišnji dobrovoljac u sinagogi Benny Daniels, "Više od poklanjanja hrane i odjeće znači prijateljski osjećaj koji pružaju azilanti; mnogi su bili gonjeni od nemila do nedraga, a s njima se postupalo ne kao s ljudima, nego kao s problemima. Čini vam se da je mnogima centar mjesto s kojeg život može krenuti samo nabolje.

Preuzeto iz *Jewish Renaissance*, listopad 2015.

Prijevod: Mira Hadji-Ristić

For many communities, the focus is on how the UK itself will shoulder responsibility. Rabbi Rebecca Qassim Birk, of Finchley Progressive Synagogue, is approaching local landlords to find housing for 50 Syrian refugees in Barnet. "It's a very modest number," she says, explaining that the refugees will be supported by the EU's Vulnerable Persons Relocation Scheme for the first year. She is keen that this should not be perceived to add pressure to Britain's strained social housing situation; "We are aware of the potential backlash. We need to say to Barnet Council that this is not going to take homes away from others," On the question of refugees adding to the terrorist threat, she replies: "We have to trust the government to monitor it. We cannot use the fear of terrorism to stop us from reaching out."

For many, helping the new wave of refugees is an extension of projects that have been in place for years. Deborah Koder is one of the founders of a monthly drop-in centre for asylum seekers at the New North London Synagogue, which has been running since March 2006. "Volunteers help by bringing nutritious dishes and cakes for the day, collecting and sorting clothing the week preceding each session, and in a myriad of ways on the day," she says.

The impact of such simple gestures can be profound - as Benny Daniels, a 14-year old volunteer at the synagogue observes, "More than food or clothes given is the sense of friendship that stems from the drop-ins; many of these people have been hounded from place to place and treated not as humans but as problems. You feel for many of them that this [centre] is a corner from where life can only get better."

David Gazarov:

Piano Jazz Recital

BB Hrvatska bila je sponsor i organizator klavirskog recitala Davida Gazarova. Gazarov, njemački jazz pianist (klasični i crossover jazz), rođen je u Baku-u (1965). Glazbenu naobrazbu započeo je u ranom djetinjstvu najprije u Azerbejdžanu a zatim u Moskvi.

Kao pijanist, skladatelj i aranžer nastupao je na samostalnim koncertima, na mnogim svjetskim i hrvatskim pozornicama. Nastupao je i snimao s proslavljenim svjetskim jazz-glazbenicima. Kao posebno priznanje za svoj umjetnički rad, 1999. godine primio je Državnu nagradu s Diplomom bavarskog Ministarstva kulture.

U prepunoj koncertnoj dvorani „Blagoje Bersa“ Muzičke akademije u Zagrebu, Gazarov je oduševio publiku izvodeći vlastita djela te kompozicije Chopina, Petersona, Parkera, Tizola, Walltera i Desmonda.

Donosimo nekoliko mišljenja o njegovom nastupu

Branka Cimermanović:

20. veljače 2016. održan je sjajan koncert njemačkog pijanista Davida Gazarova. Brojna publika bila je oduševljena briljantnim izvedbama jazz kompozicija raznih stilova. U prvom dijelu koncerta David Gazarov svirao je i vlastite skladbe i aranžmane pa tako i Retrospective, nastalu „u suradnji“ s Chopinom, sa suptilnim prijelazom sa Chopinove etude na jazz i natrag. U drugome dijelu izvodio je klasike izvedio je klasike klavirskog jazz – skladbe Dukea Ellingtona, Oscara Petersona, Charlie Parkera i drugih. Ležerno je prelazio iz jednoga stila sviranja na drugi, a publici je pružio i zanimljive komentare. U dvorani nije bilo dovoljno mjesta za sve zainteresirane, sretnici koji su uhvatili mjesto u gledalištu ili na pozornici toplo su pozdravili sjajnog pijanista.

David Gazarov:

Piano Jazz Recital

Sponsored and organized by BB Croatia, David Gazarov, German classic and crossover jazz pianist gave a piano recital on February 20 in Zagreb in „Blagoje Bersa“ concert hall. Gazarov was borne in Baku (1965). He began his musical education in his early childhood first in Azerbaidjan and later in Moskow.

Pianist, composer and arranger he gave concerts worldwide and in Croatia. He performed and recorded with famous world jazz music players. For his prominent work he received a state award in 1999 from Bavarian Ministry of Culture.

Visitors filled the “Blagoje Bersa” concert hall in Academy for Music in Zagreb and were delighted with Gazarov’s performance. He played his own works as well as works of Chopin, Peterson, Parker, Tizol, Wallter and Desmond.

Here are some comments on his performance.

Branka Cimermanović:

The German pianist David Gazarov gave an excellent concert on February 20th. The public that filled the concert hall was moved by his brilliant performance of jazz compositions of various styles. The first part consisted of his own compositions and arrangements, including Retrospective – a piece composed „in collaboration“ with Chopin, with subtle transition from the Chopin's etude to jazz and back. In the second part Gazarov played classic jazz compositions by Duke Ellington, Oscar Peterson, Charlie Parker and others. He switched elegantly from one style to another and also provided interesting comments. Those who were lucky to get a seat in the auditorium or the stage greeted the great pianist warmly.

Vatroslav Ivanuša

Koncert Davida Gazarova

Jedan od najboljih jazz pijanista na ovim prostorima, vrsni jazz interpret i aranžer David Gazarov, nastupio je 20. veljače u novoj Koncertnoj dvorani Blagoja Berse Muzičke akademije u Zagrebu. Organizator i sponzor koncerta ovog sjajnog glazbenika bila je B'nai B'rith loža "Gavro Schwartz" Zagreb.

Koncertna dvorana za tristo posjetitelja, zamišljena kao novo i prepoznatljivo središte zagrebačkoga kulturnoga života, na iznenađenje organizatora i na zadovoljstvo umjetnika, pokazala se premalom za sve zainteresirane koji su željeli prisustvovati ovom koncertu. U dupkom ispunjenom auditoriju, s barem još stotinjak željnih slušatelja natiskanih oko klavira i uz zidove dvorane, te još više onih koji su ostali ispred dvorane, stvorio se ambijent za vrhunski umjetnički doživljaj.

Kako opisati Gazarovljevu glazbu? Možda je najbolje prisjetiti se riječi Wyntona Marsalisa: „Jazz nije tek, 'Ljudi, ovo je ono što ja volim svirati.' Jazz je vrlo strukturirana stvar koja je proizašla iz tradicije i za nju je potrebno mnogo razmišljanja i izučavanja.“ Ovo se u dobroj mjeri poklapa s Gazarovljevim pristupom jazzu. Školovanost, tehnički perfekcionizam, studioznost, odmjeranost, ljubav prema tradiciji jazza, ukomponirani s razigranom maštom, bogatstvom osjećaja, sklonosti ka improvizaciji i osobnoj interpretaciji, te istinskim jazz senzibilitetom, ono je što smo mogli naslutiti o ovom glazbeniku iz njegovog nastupa i izbora programa koji nam je predstavio.

Način na koji David Gazarov svira tehnički je vrlo zahtjevan. No njegovi prsti teku glatko, kao bez napora, prebirući po svim oktavama klavijature, suvereno i bez

greške svladavajući i najteže pasaže. Njegove bogate, gotovo prenapregnute harmonije i sjajan osjećaj za ritam duša su njegove glazbe. Muzičkoj akademiji treba zahvaliti na izvrsnom Steinwayevom koncertnom klaviru koji je vrhunski odgovorio na sve njegove zahtjeve, i ovo sretno partnerstvo nama slušateljima podarilo je istinske užitke virtuosnog pijanističkog jazza.

David Gazarov nas je u svoj doživljaj jazza poveo Caravanom, najpoznatijom kompozicijom Juana Tizola skladanom za orkestar Dukea Ellingtona. Ispočetka nam dajući tek nagovještaje izvorne skladbe, David nas je od prvih tonova upleo u svoje vlastito tumačenje ove vrlo poznate orijentalne teme. I tim putem nas je vodio sve do kraja koncerta. Svaka izvedba njegov je vlastiti aranžman, njegov osobiti doživljaj kompozicije. Nakon vrlo zanimljivog Bauer Giguea publiku je osvojio interpretacijom Chopinove etide u e-molu na koju je, nakon prvih taktova, nastavio svoju fascinantnu jazz improvizaciju. Prvi dio koncerta završio je vedrom vlastitom kompozicijom Sunshine in a Honey Pot.

Na početku drugog dijela ostavio nas je bez daha u Take Five, P. Desmonda. I prekrasnu Hymn to Freedom Oscara Petersona, David Gazarov će izvesti na svoj način. Umjesto da slijedi Petersonovu himničku smirenost, on će se odlučiti na nagle izmjene ritma, te ubrzavati sve do kraja. Iza toga nam je prezentirao još dvije vlastite kompozicije, Mad Clown's Dream, i Caucasian Dance, koje bi svakako valjalo još koji puta poslušati. Na oduševljenje publike, nakon završetka programa David je ponovo sjeo za klavir i za bis nam odsvirao Confirmation Charliea Parkera, te vrlo zabavnu Honey Suckle Rose.

Sve u svemu bila je to prava glazbena poslastica koju ćemo još dugo pamtiti. Hvala ti Davide!

Vatroslav Ivanušić

Concert of David Gazarov (Summary)

The new concert Hall with 300 seats which is becoming a center of Zagreb cultural life, was too small to host all visitors eager to be present at the jazz piano recital of brilliant David Gazarov, as he performed an utmost artistic happening. The best way to describe Gazarov's music are words of Wynton Marsalis "Jazz is a structured item stemming from tradition with lot of thinking and research" and this is exactly what Gazarov made with his playing and choice of program. His way of playing is technically extremely demanding. On an excellent Steinway piano his fingers answered all challenges. He began with best known Caravan composition of Juan Tizol where he included his own interpretations and he continued this way till the end of his concert with all performances being his own arrangement. The first part of the concert he finished with his own cheerful "Sunshine in a Honey Pot". In the second part Gazarov performed Take Five from P. Desmond and Hymn to Freedom from Oscar Peterson as well as two of his works, Mad Clown's Dream and Caucasian Dream. For delighted audience he added Confirmation from C. Parker and entertaining Honey Suckle Rose. Thank you, David!

Jasminka Domaš:

SVJEDOK

Što bi vrijedilo nekome, bilo kome
 reći o onome što osjećaš i što znaš,
 o svijetu novom kojeg naslućuješ.
 I koji će doći dok strepiš nad opomenama
 vremena, nad potresima i valovima, nad
 bombama u tajnim skrovištima Istoka i Zapada.
 I tako stojiš zabrinuta nad sudbinom svijeta koji
 se njiše na tankoj peteljki hladne jeseni prije mraza.
 I poslije će samo rijetki preživjeli pričati o
 onome što je bilo, nesigurni u svoje sjećanje.
 Tko zna, možda će netko govoriti o *Zoharu* i *Bahiru*
 nadajući se da je Na putu do svjetlosti.
 Pitaš se hoće li ruže stići uvenuti i hoće li se iznenada
 u tišini rasuti po stolu kao što se znaju odjednom rasuti
 nečujno latice tamnocrvenih božura.
 I šutiš ne znajući da li će netko svjedočiti, ne o snazi smrti
 nego ljubavi kao u Pjesmi nad pjesmama-*stavi me kao znak*
na srce i mnoge vode ne mogu ugasiti ljubav niti je potopiti.

Jasminka Domaš

THE WITNESS

What's the use to someone, anyone
 to speak of what you feel and know,
 of a new world that you have glimpses of.
 And which will come while you dread the warnings
 of time, the earthquakes and the waves, the
 bombs in secret hideouts of the East and West.
 And so you stand worried over the destiny of the world which
 swings on a thin stem of early autumn before frost.
 And later just the rare survivors will talk about
 what happened, uncertain of their memories.
 Who knows, someone may speak of *Zohar* and *Bahir*
 hoping that he is *On the way to light*.
 You wonder whether roses will have time to wither, and
 whether suddenly in the silence, they will scatter on the
 table, like the petals of crimson paeonies, noiselessly.
 And you are silent, not knowing whether someone will
 witness, not the power of death but of love, like in the
Song of Songs-set me like a seal on your heart, the love no
flood can quench, nor torrents drown.

.....

English translation by Iskra Pavlović